

Gydytoja iš pašaukimo pristatė savo prisiminimų knygą

*Janina Valančiūtė
Lietuvos medicinos biblioteka*

Iš kairės: Z. Stukonienė, I. Petrovė, ištraukas iš prisiminimų knygos skaito A. Kiliuvienė

Iš kairės: R. Vaišvilienė, Z. Stukonienė, I. Petrovė, A. Kiliuvienė

Prof. M. Stukonio darbo kabinetė. Iš kairės: I. Petrovė, Z. Stukonienė, R. Vaišvilienė

Nuotr. Janinos Valančiūtės

Lietuvos medicinos bibliotekoje (toliau – LMB) pristatyta gydytojos onkologės, citopatologės, doc. dr. Zofijos Onos Mickytės-Stukonienės prisiminimų knyga „Žmogus žmogui, arba C'est la vie“.

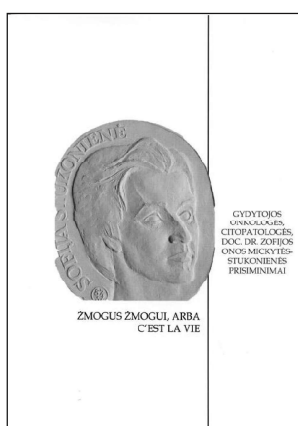
Sveikatos žurnalistė Ilona Petrovė atskleidė knygos pasirodymo aplinkybes: „LMB Informacijos skyriaus vedėja Regina Vaišvilienė paprašė parengti interviu su docente. Viskas prasidėjo nuo straipsnio. Jau po pirmojo trijų valandų pokalbio paaiškėjo, kad į straipsnį viskas netilps. Tada vyko susitikimai keturis mėnesius kiekvieną savaitę po kelias valandas. Taip iš tų pokalbių susidėjo visa prisiminimų knygelė.“ Ilona paaiškino, kodėl pasirinktas dviejų dalių pavadinimas. Pirmoji dalis atspindi doc. Z. Stukonienės gyvenimo ir darbo šūkį: „Svarbiausia mediko savybė yra žmogiškumas. Gydytojas pirmiausia turi tarnauti žmogui.“ Antroji pavadinimo dalis atsirado iš jos mėgstamo posakio *C'est la vie* (pranc. toks gyvenimas). Kalbėdama net apie nemalonius dalykus, docentė tik palinguodavo galvą: „Kaip parancūzai sako, *c'est la vie* – nieko nepadarysi.“

Visą gyvenimą kliniškai onkologijai paskyrusiai gydytojai citopatologei, medicinos mokslų daktarei docentei Zofijai Stukonienėi vasario 25 d. sukako 90 metų. Ji gimė 1927 m. valstiečių šeimoje Rokiškio rajone. Aukso medaliu baigusi Rokiškio gimnaziją be konkurso įstojo studijuoti medicinos. „Mano gyvenimo pagrindą suformavo mokytojai. Iš jų

sėmiausi žinių. Studijų metais mano pagrindiniai mokytojai buvo profesoriai Janina ir Vladas Lašai. Daug mokiausi iš profesorės mokinės prof. Elenos Stalioraitytės. Jų dėka pamėgau tuo metu mažai kam žinomą Lietuvoje discipliną – patologinę anatomiją – ir susidomėjau onkologija. Prof. Janinos Lašienės įskiepytos darbo tradicijos prisidėjo formuojant išskirtinę Kauno patologijos mokyklą. Šioje mokykloje buvo diegiama klasikinė Hipokrato laikų samprata – tirti ir gydyti žmogų, o ne ligą, – prisimena doc. Z. Stukonienė. 1952 m. ji baigė Kauno medicinos institutą. Ištekėjo už gydytojo Mečio Stukonio. Vyrą pašaukus į karo tarnybą ir paskyrus į Ostrovą, kartu su juo išvyko ir Z. Stukonienė, ten dirbo onkologijos dispanseryje.

1957 m. grįžusi į Lietuvą įsidarbino kuriamame Onkologijos mokslinio tyrimo institute. Zofija ir Mečys Stukoniai tapo vieni pirmųjų šios įstaigos darbuotojų ir kūrėjų. Z. Stukonienėi buvo pavesta organizuoti piktybinių navikų citodiagnostiką. Ji vyko tobulintis į Charkovo onkologijos institutą. Pirmasis Z. Stukonienės tyrinėjimų objektas

buvo natyviųjų skreplių preparatų tyrimas, kurio tikslas – plaučių navikų diagnostika. 1967 m. ji apgynė medicinos mokslų kandidato disertaciją apie plaučių vėžį. Z. Stukonienė stažavosi Sankt Peterburge ir Maskvoje. 1977 m. kartu su vyru išvyko dirbti į Prancūziją, Vėžio tyrinėjimo tarptautinį centrą Lione. Dirbo Leono Beraro onkologijos centro citologinėje

laboratorijoje, kur įgijo vertingos patirties ir buvo vertinama kaip gera specialistė. Ryšiai bei glaudus bendradarbiavimas su klinicistais tęsėsi ir sugrįžus į Lietuvą. Daugiau kaip 50 metų doc. Z. Stukonienė paskyrė klinikinei onkologijai Vilniaus onkologijos mokslinio tyrimo institute. Pagrindinės jos darbo kryptys: plaučių ir gimdos kaklelio vėžio citodiagnostika, citopatomorfozė, histoklinika ir patikrinimas. Docentės pastangomis Lietuvoje įdiegtas citodiagnostinis tyrimo metodas. Onkologijos centre ji subūrė kvalifikuotų citodiagnostų grupę. Doc. Z. Stukonienė tapo pagrindine navikų, ypač plaučių, citodiagnostikos konsultante Lietuvos gydytojams. Kartu su Latvijos mokslininkais dirbo apibūtinant naujus citologinių tepinėlių automatizuoto vertinimo aparatus TASI ir citoklasifikatorių. Šie darbai aprašyti knygoje „Auglių citologinės diagnostikos automatizacija (Автоматизация цитологической диагностики опухолей, 1976). 1993–2000 m. kartu su Jonu Tutkumi vykdė Valstybinę gimdos kaklelio ir krūties vėžio patikros ir profilaktikos programą.

Z. Stukonienėi dirbant Sveikatos apsaugos ministerijoje neetatine vyriausiąja citologe, buvo įkurta Citologų asociacija, kurios nedidelė dalis narių 1996 m. buvo įtraukti į Lietuvos patologų draugiją. 1990 m. Palangoje buvo įkurta Baltijos citologų asociacija. Iš Lietuvos jos narėmis tapo I. Idzelenė ir Z. Stukonienė. Z. Stukonienė daug laiko skyrė pedagoginiam darbui, buvo apylinkių terapeutų kursų, organizuojamų Lietuvos onkologijos centre, kuratorė. Darbo patirtimi dalijosi su Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto studentais ir rezidentais. 1996 m. jai suteiktas vyresniojo mokslinio bendradarbio vardas. Mokslininkė yra paskelbusi daugiau kaip 100 mokslinių publikacijų, yra keletas metodinių leidinių, vadovėlio „Patologinė anatomija“ (antrasis leidimas, 2001) „Citologijos“ skyriaus autorė. Mokslinėse konferencijose ir posė-

džiuose dalyvavo ne tik kaip pranešėja ir organizatorė, bet ir kaip citopatologijos ekspertė bei konsultantė.

Per knygos pristatymą LMB ištraukas iš knygos skaitė „Sveikatos radijo“ programų vadovė, diktorė Angelė Kiliuvienė. Ji perdavė savo vyro, chirurgo Alfredo Kiliaus, dirbusio kartu su docente Onkologijos institute, linkėjimus. Pasak jo, tai nuostabi gydytoja, kuri dirbo iš pašaukimo. Prisiminimais dalijosi docentės mokinės. Pirmoji doc. dr. Z. Stukonienės rezidentė, gydytoja onkologė, chemoterapeutė Irena Povilonienė docentę apibūdino kaip žmogų, kuris ką galvoja, tą ir pasako: „Jūs negadinote sau gyvenimo netiesos sakymu. Sveikinu jus su tiesos žodžiu.“ Kita docentės mokinė dr. Jolita Rimienė sakė, kad jos bendravusios daug metų. Z. Stukonienė labai sudominusi ją citologijos pagrindais, ir ji tiesiog *užsikrėtusi* visais daktarės propaguotais metodais. J. Rimienė padėjo savo mokytojai už pagalbą. Prisiminė, kad į ją kreipdavosi visais ekstremaliais atvejais.

Z. Stukonienė visiems dėkojo ir linkėjo dirbti, kad padėtų žmogui, išvermės, neprarasti žmogiškumo saiko, nebijoti darbo, *dirbti iš dūšios*. Pasveikinti atvykęs Rokiškio vicemeras Egidijus Vilimas sakė: „Tokių žmonių kaip Z. Stukonienė dėka pasikeitė mano požiūris į onkologiją.“ Vilniaus rokiškėnų klubo pirmininkas Algis Narutis ir nariai sveikino, asmeniškai dėkojo už pagalbą jų šeimoms ir sakė, kad doc. Zofija Stukonienė ir prof. Mečys Stukonis buvo onkologijos šviesuoliai. Docentės prisiminimų knyga džiaugėsi bendradarbės iš Onkologijos instituto, dar buvusio Polocko gatvėje. Sūnus Giedrius Stukonis kalbėjo apie mokslinių darbų tąsą, kurią tėvai perdavė savo rezidentams.

Prisiminimų knygos pabaigoje pateikta 1997 m. išleista, dabar papildyta, doc. Z. Stukonienės mokslo darbų ir literatūros apie ją bibliografija, kurią sudarė Ramutė Stankevičienė.

NORTHWAY – naujos kartos privačių medicinos centrų tinklas Lietuvoje ir Jungtinėje Karalystėje. Mums svarbus kiekvienas žmogus, o savo darbuotojus renkame kruopščiai ir atsakingai. Šiuo metu siūlome Jums tapti svarbiu mūsų komandos nariu Vilniuje.

AUTOKLAVUOTOJAS (-A)

Darbo aprašymas:

- Chirurginių instrumentų plovimas, pakavimas ir sterilizavimas;
- Sterilizacijos proceso kontrolė;
- Sterilių pakuočių išdavimas į kabinetus bei skyrius;
- Reikalingos medicininės dokumentacijos tvarkymas.

Reikalavimai:

- Galiojantis autoklavuotojo pažymėjimas.

Įmonė siūlo:

- Patrauklias darbo sąlygas šiuolaikiškoje kompanijoje;
- Galimybę derinti grafiką su kita darbo vieta.

Jūsų CV lauksime adresu karjera@northway.lt su nuoroda „Autoklavuotojas (-a)“.

Kontaktas pasiteiravimui Lina, tel. +37067256277.

Konfidencialumą garantuojame.